

णीयो: VARĀH. BRH. S. 38, 8. — 3) *Abstand, Verschiedenheit*: युवराजम्-
त्रि° VARĀH. BRH. S. 33, 9, 14. GANIT. BHAGANĀDH. 14. — 4) *offene Stelle*
so v. a. *Blösse*: °दर्शक Spr. (II) 1401. रत्नेद्विवरमात्मनः (I) 1569. परेषो
विवरानुगः 4464, v. l. MBH. 4, 1503. 1907. 6, 5322. 9, 3280. 10, 499. —
5) *Uebel, Schaden*: एतन्मृक्ते विरवं (wohl विवरं) क्रियाकान्या भविष्य-
ति MĀRK. P. 126, 14. = दोष H. an. = दूषण MED. — 6) *das Sich-*
aussern, Offenbarwerden: विशेषबुद्धे: BHĀG. P. 5, 10, 13. = अक्काश
Comm. — 7) n. *eine best. grosse Zahl* LALIT. ed. Calc. 168, 14. VJUTP.
180. 182. MĒl. asiāt. 4, 640. — Vgl. कर्ण° (auch BHĀG. P. 3, 9, 5), काष्ठ°,
नामा°, निर्विवर, रोम°.

विवरण (wie oben) n. 1) *das Öffnen, Eröffnen* MBH. 12, 3828. SUÇR.
1, 23, 16. — 2) *Auseinandersetzung, Erörterung, Erklärung, Erläute-*
rung HALĀJ. 2, 245. BRAHMAVĀY. P. 2, 28. गुण° BHĀG. P. 5, 9, 3. 6, 9, 40.
COLEBR. MISC. ESS. II, 7. ÇĀMK. zu KHĀND. UP. S. 1. Inscr. in Journ. of
the Am. Or. S. 7, 12, Cl. 30. Verz. d. Oxf. H. 3, b, No. 24. 14, a, 7. b, 17.
19. 44, b, 32. 43, a, 19. 21. 174, a, 2. 176, b, No. 401. 207, b, 1 v. u. 219, b,
No. 523. KUSUM. 57, 2. SARVADARÇANAS. 24, 13. fg. 61, 14. 90, 20. — Vgl.
कायेनेति°, बोधचित्त°, बोधिचित्त°, मक्षावाक्° (unter मक्षावाक् 2), वा-
क्क° und विवृति.

विवरणतत्त्वदीपन n. Titel eines Commentars HALL 90. Verz. d. B. H.
No. 622.

विवरणोपन्यास m. Titel eines Commentars HALL 202.

विवरनालिका f. Flöte TRIK. 1, 1, 123.

विवरिण (vom desid. von 1. वृ mit वि) adj. *offenbar zu machen be-*
absichtlichend: आज्ञाम् BHĀṬṬ. 9, 26. Diese Bed. käme von Rechts wegen
nur विविवरिण zu.

विवरुण adj. Varuṇa d. i. den Tod abwehrend AV. 8, 7, 10.

विवर्य (2. वि + वृ°) adj. *der zum Schutz (des Wagens) dienenden*
Einfassung beraubt: रथ MBH. 8, 623.

विवर्चस् (2. वि + वृ°) adj. *glanzlos*: रातसरजयोषितः R. 5, 14, 68.

विवर्जक (vom caus. von वर्ज mit वि) adj. *meidend, vermeidend, un-*
terlassend: परदार° MBH. 13, 6633. प्राणिघात° 6678.

विवर्जन (wie oben) n. *das Meiden, Vermeiden, Unterlassen, Aufgeben*
Spr. (II) 2046. गुणतः संप्रकं कुर्यादोषतस्तु विवर्जनम् R. 5, 90, 12. ग्रामि-
यस्य MBH. 12, 166. मधुमांस° 13, 5610. JĀG. 1, 181. कार्याणाम् Spr. (II)
17. अकार्याणाम् MBH. 4, 414. स्तुतिनिन्दा° 12, 5942. JĀG. 3, 158. Spr.
(II) 238. सदाचार° (I) 4236. 4319. 3043. KATHĀS. 27, 22. BHĀG. P. 7, 13,
22. *das Abstehen von (abl.)*: विरोधात् MĀRK. P. 31, 27.

विवर्जनीय (wie oben) adj. *zu vermeiden, zu unterlassen*: शोक, वि-
लाप, रुदित R. GORR. 2, 114, 23.

विवर्ण (2. वि + वर्ण°) adj. (f. आ) 1) *farblos, entfärbt, nicht die natür-*
liche, gesunde Farbe habend SUÇR. 1, 37, 1. 118, 9. 176, 19. VARĀH. BRH.
S. 79, 29. 34. Sterne 13, 7. 17, 9. कर्पश्चाप HARIV. 3377. °वर्ण 12294.
विवर्णाङ्गी R. GORR. 2, 28, 29. °देहा RĀGA-TAR. 6, 21. मुख KATHĀS. 32, 86.
°वदन MBH. 3, 2103. 2499. R. 2, 26, 8. 87, 4. R. GORR. 2, 15, 15. 5, 26, 4.
Spr. 2841 (Conj.). ओष्ठ VARĀH. BRH. S. 68, 52. कुनखविवर्णा: 68, 41, 63,
10. पश्चात्ताप° ÇĀK. 106, 20. MBH. 3, 2514. 10022. 4, 145, 13, 4828. 14, 221.
2764. R. 2, 63, 17. 73, 7. R. GORR. 2, 41, 4. RĀGA-TAR. 3, 501. — 2) *zu*

einer Mischlingskaste gehörig AK. 2, 10, 16. H. 932. VARĀH. BRH. S. 36,
2. MĀRK. P. 41, 10 (विवर्णेषु zu lesen). — 3) *ungebildet, einfältig* H. 352.
HALĀJ. 2, 181. — Vgl. वैवर्ण.

विवर्णता (von विवर्ण) f. *Entfärbung, Wechsel der natürlichen, ge-*
sunden Farbe: तेनाहमेवं कृशता गतश्च विवर्णता चैव सशोकता च MBH.
2, 1933. वलगलान्या विवर्णता HARIV. 11174. विवर्णता नपिष्यति सीतां
शीतोत्प्लावयः R. GORR. 2, 33, 10 (9 SCHL.). 3, 61, 45. स जगाम विवर्णताम्
— इन्दु रिवोषमि KATHĀS. 103, 7. SĀH. D. 167. अन्नस्य विषदग्धस्य KĀM.
NĪTIS. 7, 17.

विवर्णभाव m. dass. RAGH. 6, 67.

विवर्णमणीकृ (विवर्ण - मणि + 1. कृ) an Etwas (acc.) *die Juwelen*
der natürlichen Farbe berauben: कनकवल्यं °कृतम् ÇĀK. 61.

विवर्त (von वर्त् mit वि) m. 1) *etwa der sich drehende, eine Bez. des*
Himmels VS. 14, 23. TS. 5, 3, 4, 5. — 2) *das Sichabwenden, = अपावृत्ति*
(so ist zu lesen) H. an. 3, 302. = अपवर्तन MED. t. 161. — 3) *Tanz* H.
an. MED. — 4) *Umwandlung, Verwandlung*: कृतवृत्त° adj. KATHĀS. 16,
92. UTTARAR. 28, 2 (37, 3). 68, 11 (88, 2). MĀLATIM. 24, 8. लक्ष्मी° DHŪRTAS.
74, 16. Bei den Vedāntin *Entfaltung eines geistigen Urprinzips* (Got-
tes) zu der phänomenalen Welt (im Gegens. zu परिणाम die Entwick-
lung aus dem प्रधान oder der प्रकृति): वेदात्तिनः सतो विवर्तः कार्यज्ञाते
न वस्तु सदिति SARVADARÇANAS. 149, 17. सतो ब्रह्मतत्त्वस्य विवर्तः प्रपञ्चः
131, 7. °वाद MADHUS. in Ind. St. 1, 23, 14. NĪLAK. 180. WILSON, SĀMĀKHAJ.
S. 31. ब्रह्मणीय विवर्तानां विप्रलयः UTTARAR. 103, 15 (143, 8). NAISH. 3,
64. Daher so v. a. *der blosse Schein von Etwas*: रज्जुविवर्तः सर्पः so v. a.
eine Schlange, die in Wirklichkeit nur ein Strick ist, VEDĀNTAS. (Allab.)
No. 92. वस्तुविवर्तस्यावस्तुनः ebend. — 5) *Menge* H. an. MED. — 6) अ-
त्रैविवर्तः N. eines Sāman Ind. St. 3, 202, a.

विवर्तन (von वर्त् simpl. und caus. mit वि) 1) adj. a) *sich drehend,*
rollend MBH. 12, 8946. निवर्तन = आयुःक्षयण NĪLAK. — b) *umwandelnd,*
verwandelnd: द्वाया योगे वृत्तविवर्तनम् KATHĀS. 16, 10. — 2) n. a) *das*
Rollen: घर्माभोविसर्गविवर्तनैः MĀLATIM. 23, 14. *das Sichwälzen*: शय्या-
प्राप्तविवर्तनैः ÇĀK. 132. eines Pferdes RV. 1, 162, 14. KATHĀS. 81, 20.
das Zappeln: जालात्तर्हर्तनविवर्तने । कुर्वन् 60, 187. *das Sichhin-*
undherbewegen, Hinundherziehen (von einem Ort zum andern): ता-
मिन्नादिषु चोपेयु नरकेषु M. 12, 75. — b) *das Sichumwenden, Sichum-*
drehen, Sichabwenden MBH. 5, 2651. RAGH. 19, 22. KIR. 3, 40. Umkehr 7,
11. — c) *das Umdrehen* SUÇR. 1, 23, 15. 300, 9. 301, 2. — d) *Wendung,*
Wendepunkt TBa. 3, 9, 23, 2. — e) *Umwandlung, Verwandlung*: संधेः
RV. PRĀT. ed. MÜLLER 1, 3. कृतवृत्तविवर्तना KATHĀS. 13, 94. 33, 178.
103, 62. शब्दार्थ° Verz. d. Oxf. H. 188, b, 28. Umschlag, Wechsel: अक्का-
एउविवर्तनदारूप (विधि) UTTARAR. 79, 7 (102, 4) = MĀLATIM. 71, 8.

विवर्तिन् (von वर्त् mit वि) adj. 1) *sich drehend, sich im Kreise bewe-*
gend: उपलरोधविवर्तिभिर्मृगभिः KIR. 3, 15. *sich wälzend*: विसिनीप-
क्षशय्या° KATHĀS. 33, 62. 93, 48. — 2) *sich abwendend, sich hinwendend*
zu: मुखमंसविवर्ति ÇĀK. 73. — 3) *sich verändernd*: प्रतिपत्तविवर्तिनी।
भवस्थितिर्विवर्तित्यसंबन्धा विलासिनी KATHĀS. 32, 287. — 4) *sich ir-*
gendwo befindend, weilend: नरा नरकासर्विवर्तिनः MĀRK. P. 14, 36. क-
एउविवर्तिभिः प्राणैः KATHĀS. 21, 24. — अ° SĀV. 7, 12 fehlerhaft für अ-